

LISTEK.

Mihael Žolgar †. Zopet nam je nemila smrt pobrala vzornega rodoljuba, šoli in ljudskemu učiteljstvu našemu pa zvestega prijatelja Gospod *Mihael Žolgar*, c. kr. profesor na gimnaziji v Celji, je 22. t. m. ob 4. zjutraj za kapjo nenadoma umrl.

Pokojni Žolgar je bil porojen 1833. l. pri Sv. Petru v Medvedjem Selu na južnem Štajerskem. Po dovršenih gimnazijskih studijah se je nameraval posvetiti duhovskemu stanu, a kmalu je zapustil bogoslovje v Mariboru ter se poprijel na graškem vseučilišču modroslovnih studij. Izvolil si je učiteljski stan. — L. 1868. bil je imenovan za gimnazijskega učitelja v Kranji, kjer je nekoliko časa posloval tudi kot c. kr. okrajni šolski nadzornik za Radovljico; pozneje je dobil profesuro na celjski gimnaziji, kjer je nad osemnajst let učil slovenščino kot glavni predmet. V peti deželnozborski dōbi je bil član štajerskega deželnega zbora, kjer je uspešno deloval v šolskem odseku.

Ranjki bil je mirnega, čistega in blagega značaja. Svoj narod je ljubil nad vse. Dasi sicer natančen in štedljiv, žrtvoval je vendar izdatne vsote za blagotvorne narodne namene ter zlasti podpiral slovensko časnikarstvo.

Profesor M. Žolgar je tudi glavni soustanovnik »Popotnika«, zdanjega glasila »Zveze slovenskih učiteljskih društev«. Ko se je leta 1880. v Celji porodil »Popotnik«, krstil ga je dragi pokojnik ter mu podkrepil življenje, da je prevzel založništvo. Pozneje je bil Žolgar poldrugo leto ob enem listu tudi urednik, dokler se ni »Popotnik« radi neugodnih razmer, ki so nastale v Celji, preselil v Maribor. A Žolgar je ostal »Popotniku« tudi potem blag duševni in gmotni podpornik — do svoje prerane smrti.

Večni spomin blagemu možu! Lahka mu zemljica!

Davorin Trstenjak †. Ko je bil že dotiskan nekrolog Davorinu Trstenjaku v denšnjem listu, zvedeli smo, da slavni učenjak ni umrl dné 3. svečana, kakor so poročali slovenski listi, ampak dné 2. svečana ob 3/4 na 8 zvečer.

Jurčičevi zbrani spisi. Zadnje mesece sta Jurčičevih zbranih spisov izšla VIII in IX. zvezek. Prvi obseza roman »Cvet in Sad« in kratko povest »Bela ruta, bel denar«; drugi pa dva romana: »Doktor Zober« in »Mej dvema stoloma«. Vsak zvezek stoji nevezan po 60 kr., elegantno vezan po 1 gld. Bralce svoje opozarjamo na ta dva zvezka ter želimo, da bi se hitro prodajala; zakaj radi bi že dovršili izdávauje, a tvarine je še za tri polne zvezke.

V hrvaški književnosti zadnjega pol leta nam je zaznamenovati dve nove veseli prikazni. Prva je ta, da so hrvaški knjigarji in tiskarji, zlasti zagrebski, jeli prav pridno zalagati in izdávati izvirne in iz drugih jezikov preložene plodove lepe književnosti. Prej se je v tem najbolj odlikovala akademijska knjigarna, zdaj ž njo dobro tekmuje tiskarna Šolca in Kralja, za njima neče zaostajati niti vseučiliška knjigarna, a vse bi utegnili prekositi nova „knjižara dioničke tiskare“, če izpolni bogata obetanja svoja. Prav takrat, ko se je v Mariboru in v Ljubljani ustanovila narodna tiskarna, utemeljili so tudi v Zagrebu hrvaški domoljubi tiskarno na delnice, da bi pospeševali hrvaško literaturo. Ta tiskarna je meseca kimovca leta 1889. odprla tudi svojo knjigarno, ki jo je poverila prav spretnim in izkušenim rokam, pa jo torej smemo priporočati vsakemu Slovencu, ki bi želel kakeršnekoli hrvaške, srbske ali druge slovanske knjige. Po mislih in željah ustanoviteljev ima „knjižara dioničke tiskare“ biti prava slovanska knjigarna, za-

jedno pa zalagati in izdávati hrvaške knjige. Druga preimenitna prikazen pa je ta, da so se hrvaški in srbski literati začeli prav prijateljski zanimati drug za drugega, kar bode gotovo obema književnostima na korist. Že lani smo povedali, da so v Zagrebu z latinskimi pismenkami prišle na svetlo izbrane pesmi slavnega srbskega pesnika *Zmaja Jovana Jovanoviča*, a zdaj se prav takó tiska istega pesnika „*Čovekova tragedija*“. Med knjigami „*Matice hrvatske*“ za leto 1889 vidimo tudi izbrane *pesmi Sundečičeve* s podobo tega pesnika, ki je od nekdanj delal in pisal za oba bratovska národa. Srbski leposlovni listi zadnji čas prav radi prinašajo povesti iz peresa priljubljenega hrvaškega pripovedovalca Šandora Gjalskega. Od novega leta 1890. pa sta se urednik hrvaškemu „*Viencu*“ in urednik srbskemu „*Kolu*“ zmenila, da bosta drug drugemu redno poročala o književnosti obeh národov. „*Vienac*“ boče priobčeval „*Pisma iz Biograda*“. „*Kolo*“ pa „*Pisma iz Zagreba*“. Bog daj, da bi ta prelepa zaveza ostala trajna, in da bi obe omenjene prikazni ne ostali samó „prikazni“, ki zopet izginejo, ampak da bi se čimdalje lepše razvijale. Želeli bi še to, da bi se našel, ki bi redno poročal tudi o slovenski književnosti ter za „*Vienac*“ pisal „*Pisma iz Ljubljane*“. Toliko sploh. — Poročaje o posameznih književnih plodovih naj povemo, da se je akademijska knjigarna v Zagrebu zadnji čas prav podvizala z izdavanjem „*hrvatske biblioteke*“, ki šteje že 65 zvezkov. Pod naslovom „*Pod puškomo*“ je Kumičić opisal, kar je jednoletni vojščak sam doživel v Bosni in Hercegovini ob okupaciji. — V „*treh mučenicah*“ je isti pisatelj priobčil tri manjše svoje pripovedke: „*Saveznice*“, „*Neobični ljudi*“ in „*Ubilo ga vino*“. V prvi nam nekoliko prečrno riše „črno stran“ društvenega življenja zagrebskega, v drugi res dovršeno opisuje mali dogodek iz svojega življenja v Parizu, v tretjem nam kaže podobo iz vsakdanjega življenja iz Istre. — Pisatelj pod izmišljenim imenom *Bogdan Krčmarić* je spisal „*Ljubav i sloba*“, povest iz kmetskega življenja hrvaškega. — *Stjepan pl. Miletić* je na grobu prijatelja svojega speval „*Grobne pjesme*“, ki so polne prelepih čustev, dasi oblika ni takó dovršena. — *Dr. Rorauer* je napisal „*Naše ljude*“, dramo v štirih dejanjih. Knjigar Strmecki izdava „*Sabrane pripoviest*“ prerano umršega pesnika *Fliedera-Jorgovaniča*. — V Zadru so prišli na svetlo „*Puti Pavlinovičevi*“, v katerih čitamo tudi že umršega dalmatinskega rodoljuba potovanje po Hrvaškem ter po Bosni in Hercegovini. — Odbor za *Kačićev* spomenik je „*Razgovor ugodni*“, najpriljubljenejšo in najrazširjenejšo knjigo med dalmatinskimi in primorskimi Hrvati, dal znova tiskati v prav takšni obliki, kakeršno ima tisti natisek, ki ga je Kačić sam priredil v Benetkah leta 1759. — Znani pesnik *Harambašić* je za božič leta 1889 uredil prav zanimivo „*Božičnico*“, drobno, času primerno knjižico, v kateri čitamo samó izborne krajše spise najboljših živečih pisateljev hrvaških. To knjižico je uredništvo „*Hrvatske*“ prineslo čitateljem svojim za božični dar ter pokazalo, kakó je takšne spise urejati. Od istega pesnika je prišlo na svetlo že 22 snopičev hrvaškega prevoda velikega ruskega romana „*Vojna i mir*“, ki se dovrši z 28. snopičem. Od prevodov naj omenimo še „*Mundico*“, roman od Sandeaua, ki ga je pohrvalil *Josip Prigl*, in „*Lady Hilda*“, roman od Ouida, ki ga je iz angleškega prevél *V. Kršković*. — Marljivi pisatelj za mladino, učitelj *Širola*, spisal je novo izvirno pripovedko „*Šikovana djeca*“. — V isti namen je *Petar Kumičić* iz talijanskega po Soavu prevél osemnajst mičnih „*Uzgojnih pripovedek*“; *P. Krempler* je prestavil iz nemškega „*Pobjedo ljubavi*“ od Ane Bachofnerjeve; a *I. Devčić* je v samem národu nabral sedem pripovedek ter jih izdal pod naslovom „*Uzdarje dobroj djeci*“. — Takisto so pri Štiflerji v Varaždinu prišle na svetlo „*Basne Dositeja Obradoviča*“, prirejene za hrvatsku mladež. — Hrvatski *pedagogijski književni zbor* je s tretjim zvezkom dovršil hrvaški prevod Rousseaujevega „*Emila*“ in mu dodal prevod francoske ocene iste knjige od Gabriela Compayréa. — Mnogo zanimivih znanstvenih razprav so prinesli koncem minulega šol-

skega leta razni *programi* srednjih in strokovnih šol hrvaških, pa tudi med samimi *šolskimi knjigami* je dosti prav, lepih novih knjig, katerih tu ne moremo posebej naštevati. — Preimenitno pa je novo zgodovinsko delo, katero je na troške zagrebskega mesta jel izdávati zvedeni historik in akademik *Ivan Krst. Tkalčić*. Knjiga se zove „*Povjestni spomenici slob. kralj. grada Zagreba*“, a po dolgoletnih pripravah je prišel na svetlo v največji obliki prvi zvezek, ki obseza listine in pisma od leta 1093 do 1399. Da bi tudi navadni človek razumeval za razvoj zagrebskega mesta imenitna pisma, dal je učeni pisatelj v uvodu potrebnega pojasnila. Cena prvemu zvezku je 6 gld. — Ob istem času nas je razveselilo podjetje zagrebske vseučiliške knjigarne, ki je začela v snopičih izdávati slavno „*Povjest Rusije od početka do danes*“ od pariškega profesorja *Alfreda Rambauda*. Hrvaški prevod je založnik poveril drju *Petru Tomiću*, ki to delo po svojem dopolnjuje in sicer takó, da ne veš, kaj je njegovo, a kaj Rambaudovo. Prof. dr. Tomić se je mnogo bavil z rusko zgodovino in bival je nekoliko let tudi sam na Ruskem, zato bi prav on marsikaj zanimivega mogel dodati; ali po našem mnenji bi primerne opazke moral dejati pod črto, ali pa jih na konci knjige omeniti v posebnem dostavku. Knjiga bi tedaj imela večjo vrednost in ne bi bila gospodu profesorju že s prvim snopičem nakopala toliko graje po časopisih, ki se nikakor povse ne ujemajo z njegovimi mislimi. — Tudi slovenskim glasbenikom bode dobro došel „*Katekizam glasbe*“, ki ga je po znani nemški knjigi od Lobeja za hrvaške potrebe uredil *Franjo Šav. Kuhač*. Ne trebamo znova povedati, kdo je Kuhač, in poudarjati njegove zasluge za hrvaško glasbeno umetnost; kakor je on dokazal, v čem se hrvaška in slovenska glasba sploh ločeva od glaseb drugih národov, takó je on s pomočjo zvedenih jezikoslovcev in pisateljev prvi ustanovil hrvaško glasbeno teorijo in nomenklaturó, ki so jo vzprejeli tudi že Srbi in Slovenci. Toliko v priporočilo njegovega katekizma. — Kakó na Hrvaškem pomalem tudi *zdravstvena* literatura poganja svoje plodove, pričajo nam knjižice: „*Prvi korak, da se umanje broj slepih u Hrvatskoj i Slavoniji*“, od drja. *N. Selaka*, in „*Prve dužnosti majke z prva njega djeteta*“, po drju. *Ammonu* pohrvatil *Ž. Draženović*. Celó zanimivo pa je, da je od novega leta jel izhajati perijodični časopis „*Slepčev prijatelj*“, ki je namenjen slepcem in tistim, ki imajo paziti nánje in obvarovati otroke te velike nesreče. — Ker smo v zadnjem poročilu omenili drja. Bauerja oceno Šulkove razprave „*područje materijalizma*“, omeniti nam je danes, da je v tem znanstvenem bóji dr. *Šulek* napisal „*Antikritiko*“ za odgovor drju. Bauerju. — Med prigodnimi spisi je spomina vredna „*Spomenica o posveti prvostolne cerkve Srca Isusova u Sarajevu*“ od drja. *Jagatića*. — Kakor vsako leto je tudi letos v Zagrebu in po drugih mestih prišlo na svetlo mnogo *koledarjev*, kateri imajo vsak svojo posebno praktično in lokalno vrednost. Nekateri imajo po svojih zabavnih in poučnih spisih neko literarno vrednost, a med temi se že od nekdaj najbolj odlikuje „*Dragoljub*“, ki ga od početka ureja *Gjuro Deželić*, izdava pa akademjska knjigarna. — „*Društvo sv. Jeronima*“ je družabnikom svojim za leto 1889, podarilo četrto knjig in sicer: „*Danico*“, koledar, ki je prišel na svetlo v 32.000 iztiskih, pa je že ves razprodan; druga knjiga se zove „*Dobro diete, dobar mladić, dobar muž*“, ter je polna lepih нравnih nauk, ki jih je zbral g. *Gruber*; v tretji nam g. *Cerovski* podaje „*zbirku koristnih pouka u kućanstvu i gospodarstvu*“; za četrto pa sta gg. *Gojtan* in *Lukić* iz ruskega prevela nekoliko *Tolstega pripovedek za prieprosto ljudstvo*. Društvo je koncem leta 1888 štelo 8325 družabnikov in imelo 108 778 gld. glavnice. — „*Matica hrvatska*“ je ravno razposlala devet knjig za društveno leto 1889., ki smo jih že v 1 št. letošnjega „*Zvona*“ naznanili, namreč: tretjo knjigo „*Iz bilinskoga svijeta*“, od *Kišpatića*; „*Poviest rimskih careva*“, drugi del, od *Rabara*; „*Slaveni u davnini*“, od *Maretića*; zvezek „*Sabranih pripoviestí*“ od *Šenoe*; „*Psyche*“, komedijo od *Vojnovića*; „*Izabrane*

pjesme“ od Sundečiča; „*Podgorske pripovijetke*“, od Novaka; „*Teodoro*“, povest od Kumičiča, ter „*Pjesničke pripoviesti*“ od Harambašiča. Razven tega je v zbirki klasikov zvezek manjših del *Tucitovih* v prevozu od drja. Šrepela. S.

Jugoslovenska akademija je izdala četvero novih zvezkov glasila svojega „*Rada*“. Vsebina je 95 knjigi: „Prilog k teoriji kubične involucije na čunjosjeku“, od drja. Zahradnika; „Kristalinični trup Moslavačke gore“, od drja. Kišpatiča; „Kongerijske okamine okolice zagrebačke sa stratigrafskoga gledišta“, od drja. Kiseljaka; „Sisavci Jadranskoga mora“, od prof. Brusine; „Bos priscus Bo i njegovo odnošenje napram nekih drugih Bovida“, od drja. Kramerja; „Nekoliko opažanja o vertikalnoj komponenti gibanja oblaka“, od Mohorovičiča; „Vransko jezero u Dalmaciji“, od prof. Gavazzia; 96. knjigi: „Opšti imovinski zakonik za Crnu Goru obzirom na ostalo crnogorsko zakonarstvo“, od drja. Vojnovića; „Život i rad Rajmunda Kunića“, od drja. Maixnera; „Etički sadržaj naših narodnih poslovice“, od drja. Markovića; „Hrvatsko-srpski adverbii na *ice, ce, ke*“, od drja. Maretića; 97. knjigi: „Boj na Kosovu“, od drja. Račkega; „Kosovski junaci i događaji u narodnoj epici“, od drja. Maretića; kakor se vidi, posvećena je ta knjiga spomenu kosovske bitve leta 1389.; 98. knjigi: „O prijevodu psalama u njekojim rukopisima hrvatsko-srpsko- i bugarsko-slovenskijem“, od prof. Valjavca; „Život i rad R. Kunića“ (konec), od drja. Maixnera; „Jugo-zapadna visočina hrvatska u oro- i hidrografskom pogledu“, od Hirca. Kot posebno knjigo je akademija izdala „*Istoriju hrvatskoga pravopisa latinskijem slovima*“, od drja. Maretića. Obširno delo šteje XIII. + 406 stranij, na katerih nam pisatelj kaže, kako se je latinska pisava v hrvaških spisih rabila od druge polovice XV. stoletja do ilirske reforme. Od „*Starin*“ prišla je na svetlo 21. knjiga z bogato vsebino, ki so jo nabrali gg. Valjavec, Crnčić, Rački, Zlatović, Dučić, Polivka in Kukuljevič. Od zbirke „*historičkih spomenikov*“ nam 19 zvezek donša preimenitna: „Acta coniurationum Petri a Zrinio et Francisci de Frankopan nec non Fr. Nadasdy illustrantia“, ki jih je v francoskih arhivih nabral dr. Bogišić. V XVII. knjigi zbirke „*Starih pisaca hrvatskih*“ čitamo „*Djela Jurja Barakovića*“, ki sta jih za tisek priredila gg. prof. Budmani in Valjavec. S.

Ignaz Orožen, Das Dekanat Rohitsch. Marburg, St. Cyrillus-Buchdruckerei, 1890. Pred seboj imamo že VII. zvezek zbirke »Das Bisthum und die Diözese Lavant«, katero že mnogo let sestavlja neumorni preiskovalec južno-štajerske zgodovine, visokočastiti g. Ignacij Orožen, stolni dekan v Mariboru. V tem zelo obsežnem zvezku (384 stranij) so opisane nastopne glavne župe: *Sv. Križ pri Slatini, Sv. Jernej v Rogatci, Sv. Marija v Kostrevnici, Sv. Hema, Sv. Peter v Medvedovem Selu, Sv. Florijan na Boču, Sv. Rok pri Sotli, Sv. Mihael v Žetalah in Sv. Anton v Stopercak*.

Pri vsaki župi opisuje Orožen najprej cerkve in njih patrone, podružnice in z njimi združene različne beneficije, potem dohodke župnikov, kapelanov in pomožnih duhovnikov; dalje prinaša izpiske iz župnijskih matrik (krstnih in mrtvaških bukev) in starih urbarjev; proti koncu opisuje stare fevde in graščine (razvaline), ki se v dotičnih župah nahajajo, ter sklepa z zgodovinskimi podatki o posameznih krajih. Med temi so najzanimivejši, sevéda oni, ki se tičejo glavnega kraja samega, t. j. *Rogačkega trga*, n. pr. o nekem načrtu tega kraja iz l. 1782, na katerem je pot k véšalom zaznamenovana kot »črna pot«.

Zanimivo je tudi, kar pripoveduje Orožen v uvodu o imeni *Rogatec*, da je namreč trg dobil ime po *Donatki gori* (Donati-Berg), ki se je do XVIII. stoletja vedno le *Rogatec* ali *Rogačka gora* imenovala. In zares ima ta gora dva vrhunca kot dva »roga« in med njima je sedlo, kar se posebno lepo vidi z južne ali jugozahodne strani, n. pr. od Sv. Heme. Gora jednake oblike med Gorenjim gradom in Lučami se tudi *Rogač* imenuje.

Pod Rogačko goro ob sedlu *Prevalo* so našli več rimskih starin (sarkofagov, nadpisnih kamenov, novcev, fibul itd.), ki dokazujejo, da je bil ta kraj obljuden že za Rimljanov.

V uvodu govori dalje Orožen še o dōbi reformacije, ko so bili celō rogačkega župnika o »zmotah« obdolžili, ali po krivici; potem o turških napadih l. 1476., 1532. in 1570.; končno popisuje ōne nesreče (kuge in kobilice), ki so v preteklih stoletjih obiskovale rogačko dekanijo.

Razven te zgodovinske vrednosti ima Orožnova knjiga še veliko jezikoslovno važnost, ker pravilno beleži krajepisna imena in jih povsod tolmači, kolikor je zdaj še mogoče njih deblo spoznati. *Kostrevnica* prihaja n. pr. od »kostreva«, ki pomeni neko travo. *Čremožišče* je dobilo svoje ime od »čremoža« = *Bärenlauch*, *Allium ursinum*; *Bobovo* od »bobovina« = *Brunnenkresse* itd. Zelō umno so raztolmačena krajevna imena listine z leta 1428., v kateri se določujejo meje med rogačko in ptujsko gosposko; ali pa imena, ki so zapisana v rogačkem urbarji z l. 1576.

Toplo priporočujē Orožnovo knjigo vsem, ki se zanimajo za zgodovino štajerskih Slovencev, ne moremo zamolčati želje, da bi se take knjižice v skrajšani obliki in brez dāt, ki zanimajo le strokovnjake, podajale prostemu ljudstvu tudi v slovenskem jeziku, ker bi se takō med znatiželjnim národom še bolj ukoreninila ljubezen do njegove najožje domovine. S. R.

„*Hlidka literarni*“ listi namenjeni literarni oceni — slōve časopis, kateri izhaja po jedenkrat na mesec v Brnu. Urednik je listu veleč. g. P. J. *Vychodil* v Rajhradu na Moravskem. V svojem II. snopiči (letnik VI.) piše nastopno: »Na Slovenskem izhajata dva časopisa, namenjena zabavi in pouku; ta sta: 'Ljublj. Zvon' in 'Dom in Svet'. — 'Dom in Svet' počel je izhajati stoprav pred tremi leti in je torej še na početku, toda pod dobrim uredništvom, katero vodi za slovensko književnost velezaslužni g. dr. Fr. *Lampe*, more dospeti do znamenitega razvoja ter se meriti z drugimi najboljšimi slovanskimi časopisi. Ozrimo se pa na 'Ljublj. Zvon', najboljši ta leposlovni in tudi najstarejši časopis: kajti v Ljubljani izhaja že deseto leto in prej je že izhajal skoro deset let na Dunaji pod naslovom 'Zvon', kateri je uredoval sloveči pisatelj slovenski Jos. Stritar. Skupaj torej izhaja skoro dve desetletji. Takō dolgo ni še izhajal nijeden leposloven slovenski časopis. Kmalu je zamrl Janežičev 'Slovenski Glasnik', dalje 'Zora', 'Besednik', 'Kres' in neobično hitro ilustrovani 'Slovan'. Iz tega je razvidno, da je 'Ljub. Zvon' na zdravih in trdnih podlagah in da si je pridobil ljubezen vsacega omikanega Slovenca. Kakor je 'Zvon' na Dunaji obsezel povsem vse pisateljske sile, istotako i zdaj 'Ljublj. Zvon' v Ljubljani. Več nego 150 pisateljev zalāga list z obilimi čislanimi prispevki trajne vrednosti takō, da ima uredništvo stalni izbor. V dokaz teh besedij bodi tu nadrobnejša ocena poslednjih dveh izbornih in obširnih letnikov: sedmega in osmega.

V sedmem letniku objavila sta najboljše pesmi *Gorāzd* in *Cimperman*. *Gorāzd* je tu priobčil pesmi 'Iz popotnega dnevnika', katerih je skupaj osem, dalje nekoliko balad, romanc in legend, med katerimi je vsaka trajne vrednosti, kakor: 'Balada o jezeru', 'Dvorski norec' itd. Škoda, da se skriva pesnik pod namišljenim imenom Kajti, da je *Gorāzd* pseudonym, to trdi vsakdo. *Gorāzd* je pesnik umeteljnik neobične nadarjenosti in neobične marljivosti. Priobčil je že toli pesmij, da bi jih bila že lepa zbirka. V 'Ljublj. Zvonu' prisojeno mu je častno mesto. Ne menj krasne in čislane pesmi so pesmi *Cimpermanove*: 'Domorodcem', 'Strunárjeva prošnja' in druge. Tudi *Cimperman* ni nepoznat pesnik; izdal je že l. 1869 prvo in l. 1888 drugo zbirko svojih pesmij na svetlo, katere so bile vselej vzprejete navdušeno. Poleg teh dveh pesnikov objavili so jako krasne pesmi bodisi gledē obsežnosti ali oblike najmlajši pesniki: *Kržišnik*, *Gestrin*, *Slavomir* in *Rádinski*, kateri največ opevajo ljubezen in domovino. A. S.

Canini, *il libro dell' Amore*, Venezia 1885. Že v lanskem »Zvonu« str. 766 smo poudarjali, da v Italiji zanimanje za slovanske literature v obče, za slovansko pesništvo pa še posebej vedno bolj rase in da se znanje o naših duševnih proizvodih vedno bolj širi. Tema je nov dokaz tu oglašena Caninijeva knjiga, ki obseza ljubovne pesmi vseh narodov in vseh jezikov v gladkem italijanskem prevodu, da se kot izvirni proizvodi tega jezika prav prijetno beró. Zbirka ne obseza nič menj nego 1800 krajših in daljših pesmij ter je zaradi bogate svoje vsebine namenjena postati »biblija zaljublencem«.

Caninijeva zbirka je bržkone najbogatejša med vsemi do sedaj objavljenimi zbirkami narodnih in umetnih erotičnih pesmij. V nji se nahajajo pesmi vseh vekov: take, ki so zapisane v kineški pobožni pesmarici »Ši-king« in v egipčanskem popirnem zamotku »Haris«, in take, ki so bile v zadnjih časih med Portugalci, Madjari in Čehi spete in katere po Caninijevem mnenju spadajo med najlepše poetiške proizvode sedanje dóbe. Pa tudi pesniki najoddaljenejših pokrajin Indije in mrzle Laponije so v Caninijevi zbirki zastopani. V nji najdeš pesmi preprostega ratarja, ki se po dokončanem težavnem delu na polji zvečer prepevajoč vrača v svojo kočó, poleg pesmij knezov in vladajočih glav, katere ista prirodna moč sili, da izlivajo svoje čute v poetiško obliko. Krasne pesmi Salamonove, Solimana I. in velikega mogula Šaha Alama II. vrste se s preprostimi kiticami neznanega narodnega pesnika

Vse te pesmi je Canini ali sam prevel iz dotičnih originalov, ali pa jim je dal po interlinearni verziji svojih pomagalcev prijetno poetiško obliko. To je zbiratelj prav dobro pogodil, ker je sam odličen italijanski pesnik. Samó takó velik pesnik se je mogel v duševno mišljenje takó različnih narodov in takó oddaljenih časov vtopiti in duh umetnih kakor narodnih pesmij razumeti. Zajedno pa je bil tudi jedino le on sposoben, prestavljenim pesmim prijetno in milozvenečo obliko podeliti in sicer táko, da mu tudi najstrožji italijanski kritik, čegar uho je zeló razvájeno, ne bode mogel mnogo kar se tiče oblike očitati, kakor so to potrdili veščaki v italijanskem jeziku. Tudi se je znal Canini s finim taktom ogniti vseh količjak sramežljivost žalečih »klafarskih« pesmij.

Namen zbirki je v predgovoru jasno izražen. Bodensteit pravi, da se dá iz narodnih pesmij katerega národa na značaj njegovega srca sklepati; da se iz njih spozna vse, kar ima dotični národ najboljšega, ter da so oné najboljši dokaz za to, »da so vsi národi z jedinstveno duševno vezjo opasani«. Kar tukaj Bodensteit o národni poeziji trdi, to poudarja Canini o vsi erotični poeziji, bodisi umetna ali národna. Značaj erotičnih pesmij je sicer pri vseh národi poseben, specifičen; ali njih izvir in vzrok je povsod jednak, povsod isti. Kdor torej primerja ljubovne pesmi vseh narodov, pride do prepričanja, da je ves človeški rod jedinstven, jednega in istega izvira. Ta novi dokaz pa nas vodi do spoznanja, da se imajo vsi národi med seboj po bratovsko ljubiti in ne sovražiti ter jeden družega zatirati! V tem oziru bi Caninijeva knjiga lahko dosegla velik kulturni pomen, ko bi se bolj razširila.

Posebno laskovo omenja Canini v svoji zbirki vse Slovane in med njimi še posebej Slovence. »Zeló mične« — pravi Canini — »so srbske národne pesmi in nič menj tudi slovenske, ki so bile do sedaj v Italiji popolnoma neznane«. Jednako laskovo se izraža Canini tudi o našem Prešérnu: »Prešéren je res velik pesnik in mene veselí, da sem jaz tako srečen, prvi razkriti njegovo vrednost Italijanom«. In še pohvalneje se izraža Canini o Prešérnu v privatnem pismu do prof. Levca: »Navzlic vsemu spoštovanju, ki je imam pred srbskimi pesniki (s katerimi se bolgarski ne morejo meriti, mislim, da je Prešéren največji pesnik med južnimi Slovani. Vi, Slovenec, morate biti na to ponosni, da njegovo ime diči slovenski národ, ki je sedaj tako ponižan, ne-

srečen!« (Il Prešeren è veramente un grande poeta ch'io godo, d'essere il primo a far conoscere all'Italia. Anzi con tutto il rispetto ch'io ho dei poeti serbi (quanto ai Bulgari non posso contraddire la palma), credo che Prešeren sia il maggior poeta degli Slavi meridionali. Ella, Sloveno, debb'essere superbo che venga dal nome di esso onorata la nazione slovena, omai così combattuta, infelice. Kaj porečejo o tej sodbi tisti slovenski kritiki (?), ki Prešerna še menj cenijo od Koseskega?

V Caninijevi zbirki nahajamo tudi nekoliko slovenskih narodnih in umetnih pesmij, katere so mu poslali v izvirniku in natančnem prevodu profesorji Borghi, Levec in Rutar. Veščaki nas zagotavljajo, da je Canini točno pogodil obojevrstne slovenske pesmi ter jih izvrstno preložil na italijanski jezik. Natisnjene so v zbirki na straneh 526–530. Canini bi jih bil še več preložil in objavil, ko bi mu jih bili več poslali. Nekatere je bil namenil za II. zvezek zbirke, ki pa menda še ni izšel.

Med narodnimi pesmimi so preložene: »Danica, zvezda jutranja« (natisnjena v Čebelici 1848, str. 59). — »Sijaj, sijaj solncece«. — »Kaj je ljubezen?« — »Ko bom pobil umrl, ob stezi me pokopljite.« — in »Ti šmentrana ljubezen, kakovo imaš mod!« — Prešernove pa so te: v zbirki: »Luna sije«, »Prošnja«, »Strunam« in »Kam?«

Za poskušnjo hočemo tukaj priobčiti nastopni slovenski dve pesmi v Caninijevem prevodu:

Danica.

Risplende in ciel la mattutina stella;
La vede una fiorente giovincella,
E la parola a lei volge così:

»O stella mattutina, come chiara
Sei ne' campi del ciel, come sei cara,
Quando lassù precedi e annunzi il dì!

»Sì la rugiada brilla sulla rosa,
La lagrima nell'occhio. O luminosa
Stella, involarti potess'io dal ciel!

»Se mai dal cielo potessi involarti,
Ben saprei, bella, dove collocarti:
Io chiuder ti vorrei dentro al mio anel.

»Io nel mio anello chiuder ti vorrei,
E al mio diletto amante ti darei.
Perchè la via tu gli abbia a rischiarar;

»Chè la sera trovar possa la via
Venendo a salutarmi, e quando via
Se ne va, salvo a casa ritornar.«

Kam?

M' avvolge il nembo senza posa mai:
Che m'interrogghi amico, dove vai?»

Oh, interroga le nuvole imminenti,
Interroga del mar l'onde muggenti,
Quando il lor sire, il dio delle procelle,
Va innanzi ognor cacciando e queste e quelle.

Disperazion così mi dà battaglia,
Ed ignoro pur io dove mi scaglia.

Questo so, che a' divini occhi di lei
Ch'amo, resistere unqua non saprei,

E che loco non v'ha dove il dolore
S'oblii d'un tanto sventurato amore.

Do zdaj imamo že toliko Prešernovih, pa tudi drugih slovenskih pesmij na italijanski jezik preloženih (primeri letošnji »Zvon« str. 124), da bi bilo res že truda vredno, vse te pesmi zbrati in jih s primernim uvodom o slovenski literaturi italijanskemu občinstvu podati, naj bi se boljše o nas poučilo in nas pravičneje sodilo, nego mestni očetje v Trstu ali Gorici. Kdor bi tako knjižico spravil na svetlo, pridobil bi si gotovo veliko zaslugo za naš narod zlasti v primorskih deželah. B+R.

„Ljubljanski Zvon“

izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stoj vse leto 4 gld. 60 kr., pol leta 2 gld. 30., četrto leta 1 gld. 15 kr.

Za vse neavstrijske dežele po 5 gld. 60 kr. na leto.

Posamezni zvezki se dobivajo po 40 kr.

Lastniki in založniki: **Fr. Levec** i. dr. — Izdajatelj in odgovorni urednik: **Fr. Levec**.
Uredništvo in upravlništvo v *Ljubljani*, v Medijatovi hiši na Dunajski cesti, 15.

Tiska »Narodna tiskarna« v Ljubljani.